

С. В. Ковалівська,
керівник центру регіональних досліджень, Національний інститут стратегічних досліджень
ORCID ID: 0000-0001-8919-075X

DOI: 10.32702/2306-6814.2021.7.121

МАКРОРЕГІОНАЛЬНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО В УКРАЇНІ В КОНТЕКСТІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

S. Kovalivska,
Head of the Center for Regional Studies of the National Institute for Strategic Studies

MACRO-REGIONAL COOPERATION IN UKRAINE IN THE SUSTAINABLE DEVELOPMENT CONTEXT

У статті обгрунтовано потребу в запровадженні макрорегіонального поділу України як інтеграційного для досягнення Цілей сталого розвитку (ЦСР). Серед основних аргументів для активізації міжрегіонального співробітництва на рівні макрорегіонів визначено перспективи синергетики співробітництва, великий масштаб і вартість вирішення спільних проблем сусідніх регіонів, що пов'язані зі сталим розвитком; екстериторіальність просторового планування; вбудовані механізми партнерства в систему ЦСР; потребу в трансформації та адаптації системи збору статистичної інформації в Україні до європейських стандартів. Для визначення оптимального, з точки зору запровадження координації та управління досягнення ЦСР макрорегіонального поділу, проаналізовано різні конфігурації такого поділу України, які пропонувалися вітчизняними науковцями. Міжрегіональне співробітництво для досягнення ЦСР запропоновано здійснювати, враховуючи поділ України на вісім макрорегіонів, визначених на основі сітки економічних районів України. Розроблено авторський варіант удосконалення організаційного механізму міжрегіонального співробітництва в публічному управлінні в контексті ЦСР на макрорегіональному рівні. Для запровадження цього механізму запропоновано законодавче закріплення макрорегіонів і відповідних змін щодо створення нових інституцій і включення в цю систему наявних органів публічного управління (координаційний центр з питань управління досягнення ЦСР на національному рівні, стратегічні центри з питань вироблення політики досягнення ЦСР на субнаціональному рівні, координаційні ради з питань досягнення ЦСР на національному, субнаціональному, обласному та районному рівнях), визначення їхніх функцій і завдань для формування та реалізації політики досягнення ЦСР і залучення до цих процесів уже наявних органів (Рахункової палати, агенцій регіонального розвитку, центральних і місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування). Визначено перспективи подальших досліджень щодо розроблення нових підходів у стратегічному та бюджетному плануванні на всіх рівнях у контексті ЦСР.

The introduction of the macro-regional division of Ukraine as an integrating one to achieve the Sustainable Development Goals (SDGs) is substantiated in paper. The following main arguments for enhancing interregional cooperation at the macro-regional level are defined: prospects for synergy of cooperation, large scale and cost of solving common problems of neighboring regions related to sustainable development; extraterritoriality of spatial planning; built-in partnership mechanisms in the SDGs system; the need for transformation and adaptation of the collection of statistical information in Ukraine to European standards. In order to determine the optimal macro-regional division in terms of SDGs achievement coordination and management, the various configurations of Ukraine's territory division offered by domestic scientists are analyzed. Interregional cooperation to achieve SDGs is suggested to be performed based on the division of Ukraine into 8 macro-regions delineated by the Grid of Economic Regions of Ukraine. An author's version of improving the organizational mechanism of interregional cooperation in public administration in the context of SDGs at the macroregional level is developed. To implement this mechanism, the paper suggests providing a legislative framework for macro-regions and appropriate changes to create new institutions, including the existing public administration bodies in this system (Coordination Center for the Management of SDG Achievement at the National Level, Strategic Centers for Policy Development and SDG Achieving the at the Subnational Level, Coordination Councils for the SDG Achievement at the national, subnational, regional levels), and defining their functions and tasks in order to form and implement a policy to achieve SDGs also involved in these processes of already existing bodies (Accounting Chamber, regional development agencies, central and local executive bodies, local self-government bodies). Prospects for further research on the development of new approaches in strategic and budget planning at all levels in the context of SDGs are identified.

Ключові слова: цілі сталого розвитку, макрорегіон, міжрегіональне співробітництво, організаційний механізм міжрегіонального співробітництва у публічному управлінні.

Key words: sustainable development goals, macroregion, interregional cooperation, organizational mechanism of interregional cooperation in public administration.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Державною стратегією регіонального розвитку на період 2021—2027 роки (ДСРР-2027) передбачено реалізувати в межах стратегічної цілі III "Розбудова ефективного багаторівневого врядування" та оперативної цілі 2 "Формування горизонтальної та вертикальної координації державних секторальних політик та державної регіональної політики" завдання щодо "забезпечення впровадження Цілей сталого розвитку на регіональному та місцевому рівні, що повинні бути інтегровані у формування політики на всіх рівнях у горизонтальній (галузеві програми та стратегії) та вертикальній (на базовому, субрегіональному, регіональному та макрорегіональному рівні, а також на рівні міжмуніципального співробітництва) площинах" [1].

У межах поставленого завдання ДСРР-2027 дослідницька гіпотеза полягає в тому, що макрорегіональний рівень, недостатньо застосовуваний у практиці публічного управління в Україні, може стати інтегруючим для досягнення ЦСР як такий, що дозволяє вирішувати проблеми значного масштабу, на виконання яких переважно й націлені ЦСР, залучаючи водночас до співпраці нижчі рівні у вертикалі публічного управління. Зазначе-

не обумовлює потребу в дослідженні нормативно-правових та організаційних засад, на яких може здійснюватися співробітництво органів місцевого самоврядування та місцевої державної влади на макрорегіональному рівні для досягнення ЦСР.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Проблему розвитку міжрегіонального співробітництва та обґрунтування державних макрорегіонів досліджували багато вітчизняних і закордонних учених. Більшість науковців і управлінців була одностайною у тому, що регіоналізація України має базуватися на рівні макрорегіонів. Було запропоновано понад 10 різних схем макрорегіоналізації на основі різних схем економічного, соціально-економічного, соціального та історико-етнографічного районування. Зокрема, питанням поділу на макрорегіони в Україні приділено увагу в працях: О. Маринича (обґрунтовано дев'ять районів у 1990 р.); В. Поповкіна (п'ять макрорегіонів на основі природних, економічних, соціально-демографічних та історико-етнічних умов і факторів у 1990 р. та 10 макрорегіонів у 1993 р.); І. Мельника (11 земель у 1992 р.); Ф. Заставно-

го (дев'ять мезорайонів у складі трьох макрорайонів — Східного, Західного та Південного — у 1994 р.); М. Паламарчука (дев'ять районів у 1994 р.); О. Шаблія (шість районів у 1994 р.); М. Долішнього, М. Паламарчука, О. Паламарчука (шість макрорайонів у 1994 р.); В. Каспрука (вісім країв у 1995 р.); М. Пістуна (дев'ять суспільно-географічних районів на основі соціально-економічних внутрішньорайонних зв'язків); І. Коліушка (9—12 країв замість областей); А. Доценка (12 країв); В. Гурєєва (вісім районів у 1996 р.); С. Дорогунцова та А. Федорищевої, П. Масляка та П. Шищенка, В. Симоненка (дев'ять районів різної конфігурації у 1996 р.); вчених Ради з вивчення продуктивних сил України НАН України (вісім економічних районів у 1998 р.); М. Білецького та А. Толпиги (дві частини — Лівобережжя та Правобережжя — у 1998 р.); Б. Данилишина (вісім земель); А. Колодія (11—12 регіонів у 2000 р.); В. Баштанникова (п'ять макрорегіонів у 2000 р.); В. Нудельмана (10 нових адміністративно-територіальних утворень-країв у 2001 р.); Т. Ковальчука та С. Тулуба (дев'ять країв у 2002 р.); Інституту регіональних досліджень НАН України імені М. І. Долішнього (чотири економічні райони у 2010 р.); В. Тихонова (п'ять частин у 2010 р.); В. Медведчука (12 федерацій у 2012 р.) та ін. [6].

Здебільшого в працях українських науковців ішлося про економічний регіональний поділ, прив'язаний до наявного адміністративно-територіального поділу. Проте деякі вчені пропонували саме зміни в адміністративно-територіальному поділі, враховуючи різні науково обгрунтовані фактори та спираючись на значний демографічний, природно-ресурсний та економічний потенціал і досить велику територію. Водночас відсутність одностайності та значного розмаху у пропозиціях (кількість районів у різних працях науковців налічує від двох до 12 макрорегіонів / районів / країв) свідчить про складність визначення спільних характеристик макрорегіонів та обумовлює постановку завдань районування України на основі сучасного запиту, який полягає в потребі врахування реформи місцевого самоврядування та територіальної організації влади [7] та міжнародних зобов'язань України, спираючись як на історичні, так і на географічні знання.

В європейській практиці формування макрорегіонів здійснюється на основі Номенклатури територіальних одиниць для цілей статистики (*Nomenclature des unites territoriales statistiques, NUTS*) [8] — стандарту територіального поділу країн для статистичних цілей. Наприклад, згідно з NUTS-1 (3—7 млн осіб), Італія поділена на п'ять макрорегіонів, Румунія — чотири макрорегіони. Інші країни застосовують альтернативні назви такого роду групуванням: групи земель (Австрія), землі (Німеччина), регіони (Бельгія, Польща, Швеція), райони (Болгарія), групи периферій (Греція), групи автономних спільнот (Іспанія), групи провінцій (Нідерланди), статистичні надрегіони (Словаччина). Маючи таку різноманітність назв, NATS-1 слугує критерієм утворення укрупнених територіальних одиниць, які не завжди є офіційними адміністративно-територіальними одиницями, проте виокремлені як економічні, що дозволяє проводити аналіз конвергенції і відмінностей між регіонами ЄС. Проте, на думку експертів, "нинішній поділ української території, який використовується для поши-

рення статистики, не дозволяє проводити значущих порівнянь з країнами ЄС. Процес об'єднання вимагає перегляду чинних українських стандартів щодо формування територіальних індикаторів" [9].

МЕТА СТАТТІ

Метою статті є визначення оптимального поділу України на макрорегіони в контексті формування та реалізації публічної політики для досягнення ЦСР, а також визначення напрямів удосконалення системи координації та управління процесами міжрегіонального співробітництва органів місцевого самоврядування та місцевої державної влади, враховуючи запропонований макрорегіональний поділ.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Запровадження макрорегіонального поділу України як інтеграційного для досягнення Цілей сталого розвитку обумовлено такими чинниками:

1. Перспективи синергетики співробітництва. За умови формування спільної політики та завдань чи проєктів на засадах згуртованості для їх досягнення ефективність і результативність політики чи проєктів, як правило, підвищується. Водночас потенційна перспектива синергії в разі об'єднання зусиль кількох регіонів має базуватися на поєднанні конкурентних переваг учасників співробітництва та бути забезпеченою нормативно-правовими та організаційними механізмами реалізації запланованих дій. Законом України "Про засади державної регіональної політики" [2] визначено терміни "співробітництво" та "макрорегіон", водночас у законодавстві України досі не визначено відповідного макрорегіонального поділу, в межах якого мало би бути забезпечено об'єднання спільних зусиль для стратегічного планування розвитку для більш ефективної реалізації потенціалу регіонів, що включені до його складу, а також засади, ознаки та умови міжрегіонального співробітництва в межах цих макрорегіонів.

2. Визначення партнерства як вбудованого механізму досягнення ЦСР. Ціль 17 "Партнерство заради сталого розвитку" [3] передбачає завдання щодо мобілізації додаткових фінансових ресурсів на основі заохочення інвестицій іноземних і вітчизняних інвесторів і розвитку партнерських відносин влади та бізнесу для досягнення ЦСР, виконання яких надзвичайно важливе з точки зору ресурсного забезпечення всіх цілей і завдань сталого розвитку. Крім того, багато інших завдань ЦСР мають здійснюватися на основі партнерства та співробітництва, які по своїй суті мають спільну природу. Зокрема, йдеться про ЦСР-11 "Сталий розвиток міст і громад", в якій передбачено залучення громадськості до стратегічного планування та управління територіями, а також ЦСР-16 "Мир, справедливість та сильні інститути". Отже, для активізації залучення ресурсної підтримки для досягнення всіх ЦСР механізми партнерства влади з бізнесом можуть бути підсилені механізмами співробітництва між органами влади на різних рівнях публічного управління.

3. Масштабність і висока вартість вирішення проблем для досягнення ЦСР. Проблеми досягнення ЦСР охоплюють значні території, а їх вирішення потребує значних коштів і часто не під силу малим бюджетам, що

потребує об'єднання зусиль. Це передбачає розроблення відповідних фінансових механізмів підтримки спільних програм і проєктів, націлених на вирішення спільних проблем.

4. Екстериторіальність просторового планування. Комплексне просторове планування територій передбачає інтегральний міжсекторальний підхід (враховує землі, ліси, водойми, що локалізуються на території різних адміністративно-територіальних одиниць) і передбачає діяльність на різних рівнях публічного управління, враховуючи секторальні політики, що створює сприятливе середовище для сталого розвитку регіонів, які мають спільні границі, спільні проблеми в досягненні ЦСР, що дозволяє впливати на просторовий розподіл людей, їхні діяльність і ресурси, балансує різні інтереси. Поки що цей процес в Україні на стадії становлення.

5. Трансформація системи збору статистичної інформації в Україні до європейських стандартів. Ураховуючи євроінтеграційні наміри України, передбачається поступове узгодження статистичної методології України зі стандартами Європейського Союзу (ст. 355 Угоди про Асоціацію) [4]. Міжрегіональне співробітництво (будь-які зв'язки, встановлені між регіонами, що належать до різних держав) в Європейському Союзі відіграє значну роль у загальноєвропейських процесах, спираючись на розгалужене інституційне підґрунтя та виконуючи інтеграційну функцію, переважно націлене на подолання диспропорцій та побудову культурного діалогу [5]. Реалізація цілей і завдань європейського міжрегіонального співробітництва здійснюється зазвичай на програмній основі. Основою для міжрегіонального співробітництва визнається саме рівень адміністративно-територіальних одиниць, які в системі адміністративно-територіального устрою країни посідають наступний після державного рівень.

В Україні рівень NUTS-1 може бути в кінцевому підсумку розроблений шляхом об'єднання областей (NUTS-2 — 0,8—3 млн осіб) у макрорегіони.

Визначаючи макрорегіональне районування України, пропонуємо встановити за основну мету вироблення спільної політики та єдиних стратегічних напрямів розвитку на основі міждисциплінарних підходів і співпраці.

Ураховуючи потребу в приведенні статистичної звітності у відповідність з європейськими стандартами NUTS, слід пам'ятати, що кількість макрорегіонів має відповідати поділу України за NUTS-1 (3—7 млн осіб). Оскільки станом на 01.01.2020 р чисельність наявного населення в Україні становила 41,7 млн осіб [10], кількість таких макрорегіонів має бути визначена в інтервалі від шести до 14 (41,7/7 млн — 41,7/3 млн). Водночас підходи до укрупнення мають враховувати демографічні тенденції в Україні (скорочення населення), а також зростаючу зовнішню трудову міграцію [11]. Тому, визначаючи територіальну конфігурацію макрорегіонів, доцільно окрім факторів, що визначають підвищення ефективності використання економічного та людського потенціалу, орієнтуватися радше на мінімальний поріг цього інтервалу.

Водночас, враховуючи, що процес економічного районування є безперервним і те, що питання економі-

чного районування довгі роки залишається дискусійним і таким, що залежить від вихідних даних, мети та часового інтервалу для їх аналізу, пропонуємо виділити макрорегіони суто для цілей формування політики та співробітництва для досягнення ЦСР до 2030 р. Вироблення відповідної публічної політики пропонується на рівні макрорегіону на основі економічного районування як "частини економічного простору, що характеризується географічною та соціо-еколого-економічною цілісністю, спеціалізацією в межах національної та світової економіки, координацією господарюючих суб'єктів і керованістю економіки, наявністю одного або кількох центрів тяжіння, спільністю інфраструктури" [12].

На нашу думку, сітка економічних районів України, яка використовувалася Радою з вивчення продуктивних сил України НАН України до 2015 р. та складалася з восьми районів, найбільш близько відповідає NUTS-1 і максимально наближена до етнографічної карти України. Ця сітка передбачає поділ України на 8 макрорегіонів: Донецький (Донецька, Луганська області), Карпатський (Закарпатська, Івано-Франківська, Чернівецька, Львівська області), Південний (Одеська, Миколаївська, Херсонська області, АРК), Подільський (Волинська, Рівненська, Чернігівська, Житомирська області), Поліський (Волинська, Рівненська, Чернігівська, Житомирська області), Придніпровський (Дніпропетровська, Запорізька, Кіровоградська області), Східний (Полтавська, Сумська, Харківська області), Центральний (м. Київ, Київська, Черкаська області).

Рівень макрорегіону, відповідно до Конституції України, не входить до адміністративно-територіального устрою, тому на цьому рівні немає органів публічного управління та місцевого самоврядування. Водночас макрорегіональне об'єднання має на меті вирішення спільних проблем регіонів, що входять до його складу, та в міжнародній практиці використовується в публічному управлінні як усередині однієї країни, так і в межах міжнародного співробітництва.

Отже, для досягнення цілей вироблення спільної політики та єдиних стратегічних напрямів розвитку на основі міждисциплінарних підходів і співпраці, зокрема для досягнення ЦСР, пропонуємо забезпечити на законодавчому рівні визначення меж макрорегіонів як таких, що не впливають на зміни в адміністративно-територіальному устрої України. Важливо водночас передбачити, що макрорегіон створюється як базис для міжрегіонального співробітництва, що здійснюється на стратегічних засадах і проєктному підході вирішення спільних завдань у публічному управлінні на рівні регіонів (зокрема стратегії досягнення поставлених цілей і відповідних інвестиційних і розвиткових проєктах).

Практичне впровадження зазначених новацій має бути підкріплене організаційним механізмом здійснення міжрегіонального співробітництва в межах макрорегіону.

З огляду на конституційний припис, що органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією України та законами України (ст. 19) [13], а також враховуючи те, що відповідно до Європейської хартії місцевого самоврядування [14], якою передба-

чено, що співробітництво між органами місцевого самоврядування має бути забезпечено в межах закону (ст. 10), питання встановлення макрорегіонального поділу та міжрегіонального співробітництва в межах макрорегіонів та поза їхніми межами має бути передбачено законами України. Інтегруючими засадами міжрегіонального співробітництва пропонується визначити Цілі сталого розвитку. Для цього законом мають бути визначені відповідні нормативно-правові засади організаційного механізму міжрегіонального співробітництва в публічному управлінні в контексті ЦСР.

Сутнісна характеристика управлінської діяльності передбачає цілеспрямовані впливи суб'єкта на об'єкт управління та характеризується системністю: до основних компонентів (підсистем) цієї системи належать суб'єкт публічного управління, об'єкт і публічно-управлінські відносини.

У разі визначення системи публічного управління сталим розвитком на макрорегіональному рівні за об'єкт управління пропонуємо прийняти прояви певних явищ, установлених на глобальному та національному рівні, згрупованих у ЦСР як стратегічні цілі, а суб'єкт — це державний апарат, що уособлює державу, орган влади чи окремий підрозділ, чи навіть посадову особу, які виробляють і ухвалюють управлінські рішення, справляють управлінський вплив на відповідні об'єкти через акти (стратегії, програми, укази, проєкти). Водночас цілі, представлені в певному "дереві", мають бути об'єктивно обумовленими та обґрунтованими, забезпеченими в ресурсному відношенні та бути системно організованими, тобто включати у певній послідовності цілі стратегічні, оперативні, тактичні.

Завдання органу управління — розгортання стратегічних цілей в оперативні цілі (завдання ЦСР), їх ієрархізація залежно від ступеня досягнення ЦСР в поточний момент часу та визначення способів (механізмів та інструментів їх досягнення). З огляду на зазначене, виникає потреба у визначенні системи органів публічного управління для досягнення ЦСР, яка забезпечувала б координацію у всіх сферах як на вертикальному, так і на горизонтальному рівнях. Складність вирішення цієї проблеми полягає в тому, що ЦСР — це не нові завдання, вони є складовими певних політик у соціальній, економічній, екологічній, інституційно-політичній сферах і в усталеній системі публічного управління.

Для забезпечення прав і зобов'язань здійснювати певні управлінські впливи щодо об'єктів управління управлінські функції та завдання органів управління мають бути юридично визначеними, взаємоузгодженими та не дублюватись.

Для визначення об'єктів управління в означеній системі здійснено аналіз законодавства на предмет відповідності компетенцій і функцій у певних гілках публічної влади питання досягнення ЦСР. Сфера повноважень визначається Конституцією та законами України. Зокрема, Президент України створює у межах коштів, передбачених у Державному бюджеті України, для здійснення своїх повноважень консультативні, дорадчі та інші допоміжні органи та служби (п. 28 ст. 106 Конституції України). Проте до повноважень Президента

України не віднесено формування та реалізацію політики у сферах ЦСР. Водночас саме Кабінет Міністрів України забезпечує проведення фінансової, цінової, інвестиційної та податкової політики, а також політики у сферах праці та зайнятості населення, соціального захисту, освіти, науки і культури, охорони природи, екологічної безпеки і природокористування (п. 3 ст. 116 Конституції України).

Відповідно до Закону України "Про центральні органи виконавчої влади" [15], система центральних органів виконавчої влади складається з міністерств України та інших центральних органів виконавчої влади (агентств, служб та інспекцій). Центральні органи виконавчої влади утворюються для виконання окремих функцій з реалізації державної політики як служби, агентства, інспекції, комісії (ст. 16). Проте жодне з них (ні міністерство, ні агенція, інспекція чи служба) не передбачають забезпечення виконання координуючої функції у сферах, що є підпорядкованими іншим органам.

Відповідно до ст. 48 Закону України "Про Кабінет Міністрів України", можуть бути тимчасові консультативні, дорадчі та інші допоміжні органи. Завдання, склад та організація роботи таких органів визначаються Кабінетом Міністрів України, а для фінансування діяльності таких органів можуть виділятися кошти, передбачені для забезпечення діяльності Секретаріату Кабінету Міністрів України або відповідного центрального органу виконавчої влади (п. 4 ст. 48).

З огляду на зазначене, органи управління для досягнення ЦСР мають бути створені у системі виконавчої влади, вищим органом в якій є Кабінет Міністрів України (ст. 1 Закону України "Про Кабінет Міністрів України") [16].

Пропонується утворити в системі центральних органів виконавчої влади:

координаційний центр з питань управління досягнення ЦСР на національному рівні (1), який має координувати діяльність, пов'язану з ЦСР, інтегрувати економічну, соціальну та екологічну політику та здійснювати моніторинг виконання національних ЦСР;

стратегічні центри з питань вироблення політики досягнення ЦСР на субнаціональному рівні (2) — у макрорегіонах;

координаційні ради з питань досягнення ЦСР на національному, макрорегіональному, обласному та районному рівнях (3) для забезпечення системності прийняття рішень у сфері сталого регіонального розвитку. До складу цих рад входитимуть керівники відповідної ланки виконавчої влади в системі центральної влади та місцевого самоврядування;

наявну мережу агенцій регіонального розвитку (АРР) (4) пропонуємо залучити для забезпечення інтеграції політик на регіональному, районному та місцевому рівнях шляхом визначення механізмів взаємодії між ними на горизонтальному та вертикальному рівні зі стратегічними центрами вироблення політики на субнаціональному та районному рівнях;

Рахункову палату України (5) також пропонується долучити до процесу оцінювання досягнення ЦСР, зокрема в межах інструкцій з проведення аудиту та контролю, передбачити оцінювання досягнення ЦСР у кон-

тексті аналізу публічної політики у відповідних сферах діяльності, як на етапі планування видаткової частини бюджетів всіх рівнів, так і на етапі аналізу ефективності витрачання бюджетних коштів.

Запропонована система органів управління досягненням ЦСР має передбачати зв'язки координації та управління на всіх рівнях публічного управління так, що вищий рівень елементу в такій системі, включає в себе представників нижчого рівня в чинній системі органів влади. Зокрема, до складу координаційної ради (2) відповідного рівня включаються представники системи виконавчої гілки влади нижчого рівня, а функції виконавчого органу цієї ради виконують відповідні аналітичні центри — координаційний центр на національному рівні (1), стратегічні центри на макрорегіональному рівнях (2) та АРР (4) на нижчих рівнях, забезпечуючи в такий спосіб міжгалузеву взаємодію та врахування взаємовпливів ЦСР одна на одну, а також комплементарні механізми з вироблення публічної політики.

ВИСНОВКИ

На основі аналізу різних конфігурацій макрорегіонального поділу України, запропонованого вітчизняними науковцями, пропонується визначити вісім макрорегіонів у контексті формування та реалізації політики для досягнення ЦСР: Донецький, Карпатський, Південний, Подільський, Поліський, Придніпровський, Східний і Центральний. На законодавчому рівні запропоновано визначити макрорегіональний рівень як інтеграційний для досягнення ЦСР на основі запровадження механізмів міжрегіонального співробітництва (без внесення змін до адміністративно-територіального поділу). Для інтеграції ЦСР у формування політики на всіх рівнях у горизонтальній (галузеві програми та стратегії) та вертикальній (на базовому, субрегіональному, регіональному та макрорегіональному рівні, а також на рівні міжмуніципального співробітництва) площинах пропонується удосконалити організаційний механізм досягнення ЦСР.

Подальші дослідження, на нашу думку, мають стосуватися вдосконалення механізмів публічного управління сталим розвитком на регіональному та місцевому рівні, координації на національному та макрорегіональному рівні, розроблення інструментарію (механізми та порядки, які застосовуються в стратегічному та бюджетному плануванні) для визначення основних проблем і пріоритетних напрямів публічної політики на основі аналізу та оцінювання даних.

Література:

1. Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на 2021—2027 роки: розпорядження Кабінету Міністрів України від 05.08.2020 № 695-р. Законодавство України: сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-%D0%BF#Text>
2. Про засади державної регіональної політики: Закон України від 05.02.2015 № 156-VIII. Законодавство України: сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/156-19#Text>
3. Цілі Сталого Розвитку: Україна. Національна Доповідь. 2017. Міністерство розвитку економіки, торгівлі

та сільського господарства України: сайт. URL: <https://me.gov.ua/Documents/List?lang=uk-UA&id=-938d9df1-5e8d-48cc-a007-be5bc60123b8&tag=TSili-StalogoRozvitku>

4. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони: Ратифіковано Законом України від 16.09.2014 № 1678-VII. Законодавство України: сайт. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_-011#Text

5. Регіональна політика в країнах Європи. Уроки для України: монографія / С. Максименко, Є. Кіш, М. Лендєл, І. Студенников за ред. С. Максименка. Київ, 2000. 72 с.

6. Чмирьова Л.Ю., Федяй Н.О. Районування території України як один з факторів просторового соціально-економічного розвитку регіонів. Ефективна економіка. 2013. № 3: сайт. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1878>

7. Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні: розпорядження Кабінету Міністрів України від 01.04.2014 № 333. Законодавство України: сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80#Text>

8. Regulation (EC) No 1059/2003 of the European Parliament and of the Council of 26 May 2003 on the establishment of a common classification of territorial units for statistics (NUTS). Official Journal L 154, 21/06/2003 P. 0001 — 0041. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX%3A32003-R1059>

9. Радник з питань моніторингу регіональних показників Групи радників Хосе Сервера провів для працівників Директорату регіонального розвитку Мінрегіону семінар "Кількісні методи аналізу регіональної політики". "U-LEAD з Європою: Програма для України з розширення прав і можливостей на місцевому рівні, підзвітності та розвитку": сайт. <http://rdpa.regio-net.org.ua/192-drp-analysis>

10. Україна в цифрах. 2019. Статистичний збірник. Держстат: сайт. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

11. Мазуренко А. В Украине живет 37,3 миллиона человек — оценка правительства. Українська правда. 23.01.2020.: сайт. URL: <https://www.pravda.com.ua/rus/news/2020/01/23/7238191/>

12. Сухоруков А. І., Харазішвілі Ю. М. Моделювання та прогнозування соціально-економічного розвитку регіонів України: монографія. Київ: НІСД, 2012. 368 с.

13. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. Законодавство України: сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>

14. Європейська хартія місцевого самоврядування: Ратифіковано Законом України від 15.07.97 № 452/97-ВР. Законодавство України: сайт. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_036#Text

15. Про центральні органи виконавчої влади: Закон України від 17.03.2011 № 3166-VI. Законодавство України: сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3166-17#Text>

16. Про Кабінет Міністрів України: Закон України від 27.02.2014 № 794-VII. Законодавство України: сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-18#Text>

References:

1. Cabinet of Ministers of Ukraine (2020), Resolution "On approval of the State Strategy for Regional Development for 2021—2027", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-%D0%BF#Text> (Accessed 18 Feb 2021).

2. The Verkhovna Rada of Ukraine (2015), The Law of Ukraine "On the principles of state regional policy", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/156-19#Text> (Accessed 18 Feb 2021).

3. Ministry of Economic Development and Trade of Ukraine (2017), "Sustainable Development Goals: Ukraine", available at: <https://www.ua.undp.org/content/ukraine/uk/home/library/> (Accessed 18 Feb 2021).

4. The Verkhovna Rada of Ukraine (2014), "Association Agreement between Ukraine, of the one part, and the European Union, the European Atomic Energy Community and their Member States, of the other part", available at: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text (Accessed 18 Feb 2021).

5. Maksymenko, S. Kish, E. Lendiel, M. and Studenikov I. (2000) *Rehional'na polityka v krayinakh Yevropy. Uroky dlya Ukrayiny* [Regional policy in European countries. Lessons for Ukraine], Logos, Kyiv, Ukraine.

6. Chmyr'ova, L. Yu. and Fedyay, N.O. (2013), "Zoning of the territory of Ukraine as one of the factors of spatial socio-economic development of regions", available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1878> (Accessed 18 Feb 2021).

7. Cabinet of Ministers of Ukraine (2014), The order "On approval of the Concept of reforming local self-government and territorial organization of power in Ukraine", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80#Text> (Accessed 18 Feb 2021).

8. The European Parliament and of the Council (2003), Regulation "On the establishment of a common classification of territorial units for statistics (NUTS)", available at: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX%3A32003R1059> (Accessed 18 Feb 2021).

9. U-LEAD with Europe: Ukraine — Local Empowerment, Accountability and Development Programme (2018), "Advisor on Monitoring of Regional Development Jose Luis Cervera conducted training workshop for the new staff of Directorate on Regional Development of Minregion on Quantitative Methods for Regional Policy Analysis", available at: <http://rdpa.regionet.org.ua/192-drp-analysis> (Accessed 18 Feb 2021).

10. State Statistics Service (2019), *Ukraina v tsyfrakh 2019. Statystychnyj zbirnyk* [Ukraine in numbers 2019. Statistical yearbook], Derzhstat, Kyiv, Ukraine.

11. Mazurenko, A. (2020). "37.3 million people live in Ukraine — government estimate", available at: <https://www.pravda.com.ua/rus/news/2020/01/23/7238191/> (Accessed 18 Feb 2021).

12. Sukhorukov, A.I and Kharazishvili, Yu. M. (2012), *Modelyuvannya ta prohozhuvannya sotsial'no-ekonomichnoho rozvytku rehioniv Ukrayiny* [Modeling and forecasting of socio-economic development of the regions of Ukraine], The National Institute for Strategic Studies, Kyiv, Ukraine.

13. The Verkhovna Rada of Ukraine (1996), "The Constitution of Ukraine", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (Accessed 18 Feb 2021).

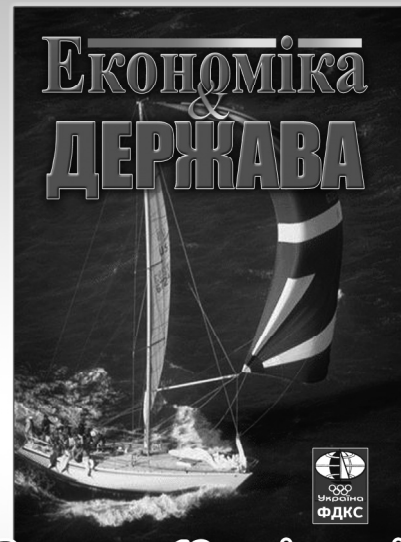
14. The Verkhovna Rada of Ukraine (1997), "European Charter of Local Self-Government", available at: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_036#Text (Accessed 18 Feb 2021).

15. The Verkhovna Rada of Ukraine (2011), The Law of Ukraine "About central executive bodies", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3166-17#Text> (Accessed 18 Feb 2021).

16. The Verkhovna Rada of Ukraine (2014), The Law of Ukraine "About the Cabinet of Ministers of Ukraine", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-18#Text> (Accessed 18 Feb 2021).

Стаття надійшла до редакції 25.03.2021 р.

**Науково-практичний журнал
«ЕКОНОМІКА ТА ДЕРЖАВА»**

Виходить 12 разів на рік

наукове фахове видання України

З ПИТАНЬ ЕКОНОМІКИ

(Категорія «Б»)

Наказ Міністерства освіти і науки України від 28.12.2019 №1643

Спеціальності — **051, 071, 072, 073, 075, 076, 292.**

www.economy.in.ua

e-mail: economy_2008@ukr.net

тел.: (044) 223-26-28

(044) 458-10-73

Передплатний індекс: 01751